
Naar Participatieve Erfgoedintegratie: Knelpunten, Praktijken en Perspectieven

*Een verkenning van voorwaarden, praktijken en ontwikkelrichtingen voor
burgerparticipatie in de archeologie in het kader van FARO*

Eindrapport

AWN – Nederlandse Archeologievereniging

Met bijdragen van: Ruud Raats en samenwerking met DANS, RCE (Archis)

Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt door de subsidieregeling Uitvoeringsagenda Faro.

© 2025 de auteur(s), p/a AWN – Nederlandse Archeologievereniging.
Alle rechten voorbehouden.

Inhoud

1 De route naar participatieve erfgoedintegratie 5

2 Procesverloop en obstakels 6

Persoonlijke reflectie vanuit de projectuitvoering 6

3 Resultaten en eerste inzichten 8

Participatieve erfgoedintegratie vanuit gebruikersperspectief 8

4 Conclusies en aanbevelingen 9

5 Bijlagen 10

Contactinformatie 16

1 De route naar participatieve erfgoedintegratie

Binnen de archeologische erfgoedzorg groeit de behoefte om de rol van burgeronderzoekers structureel te versterken. In aansluiting op de uitgangspunten van het Verdrag van Faro heeft AWN – Nederlandse Archeologievereniging het initiatief genomen tot de pilot *Participatieve Erfgoedintegratie*. Het doel van deze pilot was om bestaande archeologische data, verzameld door burgeronderzoekers, toegankelijk te maken via nationale databases, en daarmee bij te dragen aan de democratisering van archeologische kennis.

De doelstellingen waren:

- Digitaliseren en verrijken van artikelen uit het AWN Magazine (2017–2023) met metadata en geodata;
- Publiceren van deze artikelen in DANS (Data Archiving and Networked Services);
- (Aanvullend, tijdens het project geformuleerd) Leggen van koppelingen naar bestaande archeologische data in Archis.

De pilot beoogde een brug te slaan tussen burgerwetenschap en professionele archeologische infrastructuur.

2 Procesverloop en obstakels

Initiële verkenning

- **Contact met DANS:** Op 31 juli 2023 werd het initiatief gepresenteerd aan DANS. Via tests met enkele PDF-bestanden werd de uitvoerbaarheid bevestigd
- **Aanvraag en goedkeuring:** De pilot werd geaccepteerd binnen de subsidieregeling Faro
- **Start van het project:** In overleg met de RCE (Wim Burggraaff, Machteld Linssen) werd het startsein gegeven voor 2024

Uitvoering

- **Selectie van artikelen:** Alleen artikelen met archeologische onderzoekswaarde werden geselecteerd.
- **Digitalisering en metadata-invoer:**
 - Artikelen werden als PDF opgeslagen met gestandaardiseerde naamgeving
 - Metadata (titel, auteur, samenvatting) werden ingevoerd volgens DANS-specificaties
 - Geografische coördinaten werden handmatig toegevoegd via GIS
- **Upload naar DANS:** Artikelen werden na interne controle aangeboden ter review bij DANS
- **Koppeling met Archis:** Waar mogelijk werd een zaakidentificatienummer toegevoegd. Indien niet beschikbaar, werden nieuwe zaken aangemaakt. Deze doelstelling ontstond gaandeweg op basis van inzichten. Daarbij bleek dat aansluiting op bestaande datasystemen zoals Archis de duurzame borging en bruikbaarheid van participatief verzamelde gegevens kan versterken.

Obstakels

- **Beschikbaarheid van magazines:** Niet alle jaargangen waren direct beschikbaar; via Uitgeverij Matrijs werd aanvullende toegang geregeld
- **Reviewcapaciteit DANS:** Door onderbezetting ontstonden vertragingen in publicatie
- **Koppeling naar PAN:** Wenselijk, maar niet standaard gerealiseerd binnen deze pilotfase
- **Auteursrechten:** Voor toekomstige uitbreidingen aandachtspunt
- **Matching met Archis:** Niet alle artikelen konden direct worden gekoppeld.

Persoonlijke reflectie vanuit de projectuitvoering

Tijdens de uitvoering van dit project heb ik de werkzaamheden niet alleen ervaren als een technische exercitie rond metadata-standaarden, DOI-publicaties en koppelingen met Archis, maar ook als een leerproces

binnen de bredere context van burgerparticipatie in de archeologie. Vanuit mijn positie als vrijwillige onderzoeker binnen de AWN werd zichtbaar hoe groot de kloof kan zijn tussen enerzijds de rijkdom aan kennis die

in vrijwilligersnetwerken aanwezig is, en anderzijds de formele kennisinfrastructuur waarin deze gegevens duurzaam worden vastgelegd en toegankelijk worden gemaakt.

Het traject liet zien dat de stap van lokaal of redactioneel gepubliceerd onderzoekswerk naar opname in een nationaal datalandschap niet vanzelfsprekend is. Het proces van standaardiseren, structureren en verantwoorden van gegevens vergde heroriëntatie op mijn eigen onderzoekspraktijk: waar vrijwilligersinitiatieven doorgaans casuïstisch en projectmatig zijn ingericht, vereist integratie in systemen zoals DANS en Archis consistentie, uniformiteit en

reproduceerbaarheid. Het werken binnen deze kaders heb ik ervaren als intensief, maar tegelijkertijd als versterkend voor de kwaliteit en bruikbaarheid van de data.

Daarbij werd duidelijk dat samenwerking en vertrouwen tussen vrijwilligers en professionele instellingen essentieel zijn. De gesprekken en afstemming met DANS en de RCE maakten zichtbaar dat participatieve erfgoedintegratie niet alleen een technische opgave is, maar ook een sociaal-organisatorisch proces, waarin wederzijds begrip voor elkaars werkwijzen en verantwoordelijkheden een voorwaardenscheppende rol vervult.

3 Resultaten en eerste inzichten

- De jaargangen 2017–2023 zijn succesvol voorzien van metadata en geodata en aangeboden aan DANS;
- Voor relevante artikelen werd een koppeling gelegd met Archis;
- Het proces is vastgelegd en gedeeld met AWN, DANS en RCE, met het oog op opschaling en herhaalbaarheid.

Reflectie

De pilot toont aan dat participatieve erfgoedintegratie haalbaar is, mits wordt ingezet op standaardisatie, inter-institutionele samenwerking en het vereenvoudigen van procedures voor vrijwilligers.

Participatieve erfgoedintegratie vanuit gebruikersperspectief

De resultaten van de pilot laten zien dat burgeronderzoekers daadwerkelijk als volwaardige producenten van archeologische data kunnen functioneren, mits zij worden ondersteund met heldere procedures, toegankelijke richtlijnen en een herkenbare plaats binnen de bestaande infrastructuur. Vanuit mijn eigen betrokkenheid bij dit project werd duidelijk hoezeer publicatie in DANS en koppeling met Archis niet alleen een technische handeling is, maar tevens een symbolische erkenning van vrijwilligersonderzoek als onderdeel van het nationale kennisdomein.

In de praktijk ervoer ik dat de drempels voor deelname vooral liggen in complexiteit van terminologie, licentievraagstukken (incl. auteursrechten) en onzekerheid over wat “voldoende” wetenschappelijke

onderbouwing is voor opname in formele archieven. De pilot heeft mij geleerd dat deze drempels kunnen worden verlaagd wanneer vrijwilligers al in een vroeg stadium worden meegenomen in het proces van metadata-opbouw, geografische verankering en documentatie van herkomst en interpretatiekaders.

Tegelijkertijd heeft het traject duidelijk gemaakt dat professionals eveneens profiteren van participatieve integratie: de kennis die binnen lokale netwerken circuleert wordt beter zichtbaar, traceerbaar en herbruikbaar. Vanuit dit gebruikersperspectief ervaar ik de pilot daarom als een wederkerig leerproces, waarin zowel vrijwilligers als instellingen hun praktijk hebben aangescherpt en nader tot elkaar zijn gekomen.

4 Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

1. Archeologische data van burgeronderzoekers kunnen effectief worden geïntegreerd in nationale databases
2. Gestandaardiseerde metadata- en geodata-invoer zijn essentieel voor duurzame implementatie
3. Verdere samenwerking tussen erfgoedinstellingen is noodzakelijk om structurele integratie te realiseren.

Aanbevelingen

- **Uitbreiding van de methodiek** naar AWN-afdelingen en historische verenigingen
- **Verbetering van technische infrastructuur:** Betere koppelingen tussen DANS, Archis en PAN
- **Ondersteuning vrijwilligers:** Ontwikkel handleidingen en workshops voor metadata- en GIS-invoer
- **Aandacht voor auteursrechten** bij toekomstige uitbreidingen
- **Kennisdeling:** Deel methodiek en resultaten actief binnen het Faro-netwerk.

Persoonlijke noot uit de praktijk van FARO-participatie

Dit project heb ik ervaren als een traject waarin technische standaardisatie, vrijwillige betrokkenheid en institutionele borging samenkomen. Voor mij persoonlijk betekende de pilot een verschuiving van 'publiceren in verenigingsverband' naar 'bijdragen aan een gedeelde kennisinfrastructuur'. Die overgang vraagt discipline, reflectie op de eigen werkwijze en bereidheid om lokale bevindingen in een breder kader te plaatsen. Tegelijkertijd heb ik gezien hoezeer opname in DANS en aansluiting op Archis de zichtbaarheid, herbruikbaarheid en duurzaamheid van vrijwilligersonderzoek versterkt. Deze ervaring onderstreept voor mij de waarde van het FARO-perspectief: erfgoed als gezamenlijke verantwoordelijkheid, waarin burgers en professionals elkaar aanvullen en versterken.

5 Bijlagen

- Overzicht van verwerkte artikelen uit het AWN Magazine (2017–2023)
- Voorbeeld van een upload in het DANS-portaal en Archis-koppeling

Overzicht van verwerkte artikelen uit AWN Magazine (2017–2023)

Auteur	Titel	AWN Magazine	DOI
Dick Schlüter	Mijn mooiste vondst: Demi-Quinaschaaf van een sloddervos	AWN Mag 2017-1-4	https://doi.org/10.17026/AR/O5LAOI
Tom Buijtendorp	Nieuw onderzoek naar de Brittenburg	AWN Mag 2017-1-5	https://doi.org/10.17026/AR/WHKXND
Henk Rebel	Onderzoek Romeins grijs aardewerk in Kromme Rijgebied	AWN Mag 2017-1-6	https://doi.org/10.17026/AR/JSVGPN
AWN	Helinium door afvalcontainers ‘tot over de oren’ in het werk	AWN Mag 2017-1-10	https://doi.org/10.17026/AR/OKCAU8
AWN	Op zoek naar Hamaland	AWN Mag 2017-1-15	https://doi.org/10.17026/AR/3DJ0NE
Ruud Raats	Groen licht voor onderzoek naar het Zwartewaterklooster	AWN Mag 2017-2-10	https://doi.org/10.17026/AR/ZHI8DJ
Peter Seinen	Wie kent dit? Dunmetalen ornamenten van een grafkist	AWN Mag 2017-3-9	https://doi.org/10.17026/AR/Q8TA4C
Gabor Mooij	Mooie samenwerking bij opgraving Schuilkerk Zwammerdam	AWN Mag 2017-3-10	https://doi.org/10.17026/AR/QS4O0K
Ton van Bommel	Een opgraving in Odijk	AWN Mag 2017-4-8	https://doi.org/10.17026/AR/RQQRJP
Peter Seinen	Romeinse brugresten bij Zuilichem	AWN Mag 2017-4-10	https://doi.org/10.17026/AR/KCVXUZ
Aldwin Wals	Mijn mooiste vondst: goudschat Loppersum	AWN Mag 2017-4-12	https://doi.org/10.17026/AR/EFOVNV
Jan Luken	Een loodsnijder, of toch iets anders?	AWN Mag 2017-5-9	https://doi.org/10.17026/AR/OF5FQD
Dik Parlevliet	Romeinse greppels langs de Limes	AWN Mag 2017-5-10	https://doi.org/10.17026/AR/IZVC3O
AWN	LWAOW-leden duiken op VOC-wrak De Rooswijk	AWN Mag 2017-5-14	https://doi.org/10.17026/AR/ALEG5U

Henk Rebel	Romeins grijs aardewerk	AWN Mag 2018-1-10	https://doi.org/10.17026/AR/OBTGFH
Dik Parlevliet	Hollandse bakstenen	AWN Mag 2018-1-12	https://doi.org/10.17026/AR/HMDXN0
William ten Brink	Nogmaals de loodsnijder, of toch iets anders?	AWN Mag 2018-1-14	https://doi.org/10.17026/AR/XWUXQB
William ten Brink	Wrak op de kaart dankzij AWN Flevoland	AWN Mag 2018-2-12	https://doi.org/10.17026/AR/MSJTB6
William ten Brink	IJzertijd voorraadpot AVKP klaar voor het publiek	AWN Mag 2018-3-10	https://doi.org/10.17026/AR/BTWFYA
Peter Seinen	Kasteelruïne Valkenburg	AWN Mag 2018-4-4	https://doi.org/10.17026/AR/I9CCJJ
Piet de Baar	AWN-opgraving Katwijk	AWN Mag 2018-5-4	https://doi.org/10.17026/AR/Q0IN4J
Ton van Bommel	Monumentale boerderij in Maarssen	AWN Mag 2018-5-10	https://doi.org/10.17026/AR/PSEWKR
William ten Brink	Romeinse vindplaats 't Hain onderzocht	AWN Mag 2018-5-14	https://doi.org/10.17026/AR/4MBDIT
Frans Pouwel	Romeinse weg	AWN Mag 2019-1-10	https://doi.org/10.17026/AR/INCDEZ
Tom Buijtendorp	Speuren naar een verdronken ruïne	AWN Mag 2019-2-4	https://doi.org/10.17026/AR/8RFHWN
Ruud Raats	Digitaal onderzoek in de Archeologie	AWN Mag 2019-3-8	https://doi.org/10.17026/AR/OWT5UN
Lockefer, Marijn	De Vleuten 3	AWN Mag 2019-3-13	https://doi.org/10.17026/AR/CL0WBF
Guus Lindeman	Hoeve Sloterdijk	AWN Mag 2019-4-4	https://doi.org/10.17026/AR/GDDM5B
Hilde van Wensveen, Addy Meewisse	Pottenbakken in de Broekpolder	AWN Mag 2019-4-8	https://doi.org/10.17026/AR/PPOBCF
Paul van der Heijden	Een raadselachtige structuur	AWN Mag 2019-4-10	https://doi.org/10.17026/AR/OTI8PS
Ruud Raats	Herontdekking van een Romeinse grafsteen	AWN Mag 2019-5-11	https://doi.org/10.17026/AR/BAOQAE

Dick Schlüter	Neanderthaler-vuistbijl uit Mander	AWN Mag 2020-1-4	https://doi.org/10.17026/AR/CIYCBU
Kees Brok	Van rijkeluishoven tot volksbuurt	AWN Mag 2020-1-6	https://doi.org/10.17026/AR/IDZDGI
Edie Bogaert	De prehistorie van Koewacht	AWN Mag 2020-1-12	https://doi.org/10.17026/AR/Z9EGF5
Marijn Lockfeer	Van ijzertijd tot nieuwbouwwijk	AWN Mag 2020-2-6	https://doi.org/10.17026/AR/X2MFNM
Herman de Korte	Een Thracische paradehelm uit Bunnik	AWN Mag 2020-2-10	https://doi.org/10.17026/AR/OEKY7M
Leo ten Hag	De Romeinse A73	AWN Mag 2020-3-7	https://doi.org/10.17026/AR/IJKE5T
Bert van der Valk	Werkgroep 's-GRAVENhage	AWN Mag 2020-3-13	https://doi.org/10.17026/AR/QOBRAW
Jet Gardner	Vikingrijn - opgraving van een middeleeuwse kade in het Maximapark	AWN Mag 2020-3-14	https://doi.org/10.17026/AR/IIYSD5
Chris Nieuwenhuize	Vijftig jaar zoeken naar Hamaland	AWN Mag 2020-4-6	https://doi.org/10.17026/AR/EPVXD4
Jeroen ter Brugge	Educatief Archeologisch Erf Masamuda	AWN Mag 2020-4-10	https://doi.org/10.17026/AR/DJBUD
Rinke Vos	Al helpt bij onderzoek Romeins grijs aardewerk in het Kromme Rijngebied	AWN Mag 2021-1-8	https://doi.org/10.17026/AR/WZ1UEP
Peter Seinen	Raadselachtige structuren naast de Amstelkerk	AWN Mag 2021-1-12	https://doi.org/10.17026/AR/FRDQG8
Gerben Joustra	Oude rivierlopen en woongronden	AWN Mag 2021-2-8	https://doi.org/10.17026/AR/DXK4N8
Jan Kusters	Akker geeft ruim 15000 voorwerpen prijs	AWN Mag 2021-2-10	https://doi.org/10.17026/AR/W1ELLH
Frank Oerlemans	Circumvallatie-linie uit 1602 nog zichtbaar in het landschap	AWN Mag 2021-3-6	https://doi.org/10.17026/AR/NMCGAT
Guus Lindeman	Herrijzenis van een oude Amstelveense dorpsput	AWN Mag 2021-3-14	https://doi.org/10.17026/AR/HPSIIQ
Peter Seinen	Bodemradaronderzoek onder de Maria Magdalenakerk in Geffen	AWN Mag 2021-4-8	https://doi.org/10.17026/AR/KOZYIY

Leo ten Hag	Honderden Romeinse vondsten door Wil Kuijpers beschreven	AWN Mag 2021-4-10	https://doi.org/10.17026/AR/D65WQP
Peter Seinen	Op zoek naar Haps Huys	AWN Mag 2022-1-12	https://doi.org/10.17026/AR/WWNEO4
Peter Seinen	Op zoek naar 't Huys te Leeuwen	AWN Mag 2021-2-10	https://doi.org/10.17026/AR/40U9ZX
Gerben Joustra	Joustra-Onderzoek naar oude rivierlopen	AWN Mag 2022-2-14	https://doi.org/10.17026/AR/IBCQBA
Jan Coenraadts	De ontdekking van Romeinse sporen bij Herwen	AWN Mag 2022-3-8	https://doi.org/10.17026/AR/VPBQPS
Peter Seinen	Begravingen in de Sint-Willibrordusbasiliek	AWN Mag 2023-1-12	https://doi.org/10.17026/AR/VEJ23H
André van Ingen	Rijk Romeins grafveld in Kesteren	AWN Mag 2023-2-6	https://doi.org/10.17026/AR/IZSC27
Herman de Korte	Felix heeft het gemaakt	AWN Mag 2023-2-8	https://doi.org/10.17026/AR/QSQ83T
Ton van Bommel	Vondsten uit de kluis	AWN Mag 2023-2-12	https://doi.org/10.17026/AR/3XVQL8
Peter Seinen	Op zoek naar kasteel Ten Goye	AWN Mag 2023-2-14	https://doi.org/10.17026/AR/FVCLEZ
Peter Seinen	De Romeinse weg bij Katwijk aan de Maas	AWN Mag 2023-4-8	https://doi.org/10.17026/AR/I4R6RV
Rob Woldringh	Scherven in kratten in de archeologie	AWN Mag 2023-4-10	https://doi.org/10.17026/AR/ZQULOI

DANS [About](#) [User Guide](#) [Support](#) [Log In](#)

[DANS Data Station Archaeology](#) >

Version 1.1

Learn about [Data Citation Standards](#).

Share

7 Downloads ?

Collapse Description [-]

Arts and Humanities

 CC-BY-4.0

Versions

Export Metadata ▼

Series Archeologie in Nederland - AWN Magazine

Rights Metadata ^

Rights Holder ?	AWN
Personal Data In Dataset? ?	No
Language Of Metadata ?	Dutch

Relation Metadata ^

Audience ?	Archaeology
Collection ?	AWN
Relation or Related Material ?	Is part of AWN Magazine, jaargang 2, no. 5, december 2018 https://www.awn-archeologie.nl/ain-awn-magazine/

Archaeology-Specific Metadata ^

Archis Zaakidentificatie ?	2202668100
Subject (ABR Complextypen) ?	bewoning (inclusief verdediging)
Temporal (ABR Periodes) ?	Vroege Middeleeuwen B

Temporal and Spatial Coverage ^

Spatial Point ?	88637 467471 RD (in m.)
Spatial Coverage ?	Netherlands
Spatial Coverage (Free Text) ?	Katwijk, Zanderij (ZH)

Contactinformatie

Ruud Raats

AWN – Nederlandse Archeologievereniging

E-mail: ruud@awn-archeologie.nl

Telefoon: 06-55784878